

L'islam a Europa

El nombre de musulmans a Europa no para de créixer. També als Països Catalans, que s'han d'enfrontar a l'escassetat de cementiris i a l'adaptació de l'escola a la nova realitat. Entrevistem el secretari general del Consell d'Europa, Thorbjørn Jagland, i l'hoteler i president de la Federació Islàmica de les Balears, Lounis Meziani.

EL TEMPS

La por a Euràbia

L'11 de setembre de 2001 va significar un xoc mediàtic i social enorme, en la consciència europea. De sobte, i a remolc de la histèria nord-americana, els musulmans esdevenien sospitosos. Els salvatges atemptats posteriors a Madrid (2004) i Londres (2005) només feren que incrementar encara més tots els recels ancestrals. Perquè no es pot oblidar que la història, la nostra història europea, està farcida de xocs culturals, de guerres i d'interessos contraposats –des dels econòmics fins als religiosos– entre els musulmans i els cristians. Dues cultures completament diferents que tanmateix es veuen obligades a cohabitar a la Unió Europea. I més que hauran de cohabitar en un futur no gaire llunyà, si és que Turquia finalment s'integra a la Unió, perquè aproximadament una

Europa no sap com respondre a la progressiva presència musulmana al continent.

cinquena part –com a mínim– dels europeus podrien ser musulmans.

Situació dels musulmans a la UE.

El nombre de musulmans que viuen en algun país de la Unió Europea no està xifrat exactament. Els càlculs més conservadors el situen al voltant dels tretze milions. D'altres, parlen d'uns vint milions. La majoria de les fonts trobades els valoren quantitativament al voltant

dels quinze milions. És a dir, que estan entre un mínim del 3,5 % i un màxim 5 % del total de la població de la Unió. La immensa majoria d'aquesta realitat demogràfica prové de la immigració. Els països més afectats per l'allau immigratori provinent de països islàmics han estat Alemanya –amb la colònia turca–, França –amb els magrebins en general– i més recentment Espanya –sobretot amb els marroquins–, a més de la Gran Bretanya –amb l'afluència de musulmans asiàtics–.

Mentre que els fluxos migratoris musulmans servien per a obtenir força de treball a preus baixos i no es visualitzaven com un problema, Europa vivia d'espalltes a la realitat social d'una comunitat, la musulmana, que era creixent en nombre, que tenia un grau d'integració en general molt baix i que patia una forta discriminació. Així queda reflectit a l'estudi "Els musulmans a la Unió Europea: discriminació i islamofòbia", les sis conclusions del qual són: 1) "Amb independència del seu origen ètnic o la seva manera d'enfocar

Una manifestant porta una bandera belga com a vel durant una protesta de joves musulmanes a Brussel·les, el març passat.

la religió, molts musulmans europeus sofreixen discriminació a l'ocupació laboral, l'educació i l'habitatge". 2) "La discriminació contra els musulmans es pot atribuir a actituds islamofòbiques, així com a ressentiments racistes i xenòfobs, que solen anar plegats. Per tant, l'hostilitat contra els musulmans s'ha de situar en el context més general de la xenofòbia i racisme contra emigrants i minories". 3) "Les dades disponibles sobre les víctimes de la discriminació indiquen que els musulmans europeus solen estar desproporcionadament representats a zones amb pitjors condicions d'habitatges, mentre que els seus èxits acadèmics estan per davall de la mitjana i les seves taxes de desocupació laboral està per sobre de la mitjana. Els musulmans solen ocupar llocs de feina que requereixen menys qualificació. Com a grup, estan desproporcionadament representats en els sectors menys pagats de l'economia". 4) "Molts musulmans, sobretot els joves, es troben amb barreres que els impedeixen avançar en l'escala social, la qual cosa pot generar un sentiment de desesperança i d'exclusió social". 5) "És evident que els musulmans sofreixen actes islamofòbics que van des d'amenaques verbals fins a agressions físiques, a pesar de la poca informació que es recull sobre els incidents agreujats per motius religiosos". 6) "El racisme, la discriminació i la marginació social són amenaces serioses per a la integració i la cohesió de la comunitat".

Vivint sovint en guetos urbanístics, amb males condicions laborals, amb poca o nul·la integració social, els musulmans europeus han anat veient com l'Europa rica els ignorava. Paral·lelament, veien com el gran desenvolupament religiós en els països d'origen esclatava amb tota la seva intensitat en els darrers trenta anys. És allò que a Europa es veu com la radicalització del món musulmà. S'inicià a l'Iran el 1979, amb la caiguda del xa i la posada en marxa de la República Islàmica. Posteriorment, s'han produït conflictes –a Palestina sobretot, però també a la Índia, el Pakistan, l'Afganistan, l'Iraq, Algèria...– que han palesat el desenvolupament d'una forma d'entendre l'islam que a Europa es veu com un perill potencial. Els atemptats terroristes citats abans –juntament amb

Dues musulmanes passen pel costat d'una inscripció nazi escrita en una de les parets d'una gran

d'altres produïts a Àsia i Àfrica– han acabat d'insuflar més reticències davant d'una religió i d'un model social tan diferent al clàssic europeu.

Reticències. Entre els musulmans europeus més desfavorits a la Unió, el retorn als valors tradicionals, dels països d'origen, és a dir la religió, esdevé una

forma de cuirassa davant del medi que es considera hostil. És el que l'europeu clàssic entén com la radicalització islamista a casa pròpia que xoca amb els valors culturals i socials tradicionals dels indígenes. Un fenomen que s'ha intensificat a partir dels atemptats soferts als Estats Units, Espanya i la Gran Bretanya. Des d'aleshores, cíclicament

mesquita en construcció a Saint-Étienne (França), el febrer del 2010.

apareixen pels mitjans operacions policials que desfan alguna suposada xarxa gihadista. No sempre queda provat judicialment que existís cap perill, però els mitjans informen tan generosament que es va estenent la idea que el perill és quelcom molt seriós. I ho és, a jutjar pel que diu el Grup d'Estudis sobre Política i Seguretat Internacional (format per

professors especialitzats en seguretat i defensa de les universitats de Barcelona, Jaén, València, Granada i Sevilla): "Apreciem una activitat gihadista a Europa que és decreixent (des de 2007), però al mateix temps l'amenaça continua sent prou creïble per a no abaixar la guàrdia". És injust mesclar terroristes amb persones que viuen la religió –qual-

sevol– intensament i que no tenen res a veure amb actuacions il·legals. Això no obstant, a ulls de molts europeus de cultures tradicionals, tot es barreja. Des de fa una dècada les reticències creixen. I més ara, en plena crisi econòmica. El diferent, en aquest cas el musulmà –el *moro*, que es diu a ca nostra–, esdevé un element sospitós o com a mínim objecte de desconfiança.

I no ajuden a desfer malentesos les opinions d'alguns líders àrabs que són, si més no, provocatives. En destaquen les declaracions fetes pel dictador de Líbia, Muammar el Gaddafi, que l'any 2007 declarava a la televisió Al-Jazeera –declaracions reproduïdes per *La Stampa di Torino* i posteriorment per bastants mitjans europeus– que "ara som cinquanta milions de musulmans a Europa i la transformació en un continent musulmà en pocs decennis està assegurada. Som aquí per predir la victòria d'Al·là a Europa sense necessitat de l'espasa o el fusell". Al marge de l'exageració del nombre de musulmans, el fons de les paraules del sempre provocatiu El Gaddafi feia referència a la possibilitat que Europa esdevingui *Euràbia*: que la pressió demogràfica dels musulmans –entre immigració, taxa de natalitat que és més alta i possible incorporació a la Unió de Turquia– acabi per esdevenir una vertadera "invasió".

Les reticències són també perceptibles en el món polític. L'evidència ens mostra que els governs d'Alemanya i de França endarrereixen tot el que poden i més la incorporació de Turquia a la Unió. Són uns 73 milions d'habitants –en la seva immensa majoria musulmans– els que podrien convertir-se en ciutadans de ple dret de la Unió i, per tant, tenir-hi llibertat de moviments per anar a fer feina allà on volguessin. És a dir, que dels cinc-cents milions de ciutadans que ara som a la Unió passàriem a ser uns 570-580 (en funció de la demografia exacte en el moment de la integració), dels quals com a mínim uns cent milions serien musulmans.

Si ara ja existeixen reticències, incomprendions i, també, alguns conflictes –com el del burca, per exemple– caldrà preparar-se per al futur perquè tot serà encara més complex que no és ara.

Miquel Payeras